

TILLGÅNG, AKTIVITET OCH GEMENSKAP = T.A.G. I LIVET

Hägglom-Renvall Gunilla, Limnell Hanna, Syrjäläinen-Lindberg Minna,
Welander Christine

TILLGÅNG, AKTIVITET OCH GEMENSKAP = T.A.G. I LIVET

HÄGGBLOM-RENVALL GUNILLA, LIMNELL HANNA,
SYRJÄLÄINEN-LINDBERG MINNA, WELANDER CHRISTINE

SAMMANFATTNING T.A.G. I LIVET -PROJEKTET

T.A.G. i livet projektnamnet härstammar från orden Tillgång, Aktivitet och Gemenskap. Projektets syfte var att stöda vuxna och äldre i olika livssituationer genom ett resursförstärkande och rehabiliterande arbetssätt. Egenvård och livshantering och främjande av individens funktionsförmåga var centrala tema för projektet. Målet var även att personalens kunskande inom området skulle förstärkas och på samma gång skulle deras eget arbetsrelaterade välmående främjas.

Rapporten handlar om utvecklingsarbete som gjorts i Yrkeshögskolan Novia, i Åbo, inom ramen för examensarbete. Tanken är att rapporten ger läsaren inspiration och idéer för att utveckla undervisning eller examensarbete på högskolenivån. I rapporten presenteras 24 olika innovativa produkter som 35 sjukskötar-, hälsovårdar- och socionomstuderande har utvecklat som sitt examensarbete. En stor del produkterna har varit beställningar från arbetslivet. Ett flertal organisationer inom social- och hälsovården samt inom tredje sektorn har varit med i projektet. Fem lärare har handlett projektet och samtidigt testat en grupphandledningsform.

Handledning som tillämpats i projektet baserar sig på konstruktivistisk pedagogik och då kan studerande ses som aktiv informationssökare och utvecklare. Studerande har samarbetat med varandra, de har skrivit tillsammans och reflekterat tillsammans med sina handledare. Studerande har varit i kontakt med beställaren för att få ständig feedback på sina produkter. I diskussionen presenteras en kort utvärdering av projektet.

TIIVISTELMÄ O.T.E. ELÄMÄSTÄ -PROJEKTISTA

O.T.E. elämästä projektinimi tulee sanoista Omaehtoisen Toiminnan Edistäminen. Projektin tarkoituksena oli tukea aikuisia ja ikääntyneitä eri elämäntilanteissa voimavaroja vahvistavan ja kuntouttavan toiminnan kautta. Itsehoito, elämäntilanteiden ja yksilön toimintakyvyn edistäminen olivat projektin keskeisiä teemoja. Projektin tavoitteena oli lisäksi edistää henkilökunnan osaamista tällä alueella ja sitä kautta vaikuttaa positiivisesti heidän työhyvinvointiinsa.

Raportti käsittelee opinnäytetöiden kehittämistyötä, jota on tehty Yrkeshögskolan Noviassa, Turussa. Ajatuksena on, että raportti antaa lukijalleen inspiraatiota ja ideoita opetuksen ja opinnäytetöiden kehittämiseen ammattikorkeakoulutasolla. Raportissa esitellään 24 erilaista innovatiivista tuotetta, jotka 35 sairaanhoitaja-, terveydenhoitaja- ja sosionomiopiskelijaa ovat kehittäneet opinnäytteinään. Suuri osa tuotteista on työelämän tilauksia. Useat sosiaali- ja terveystieteiden organisaatiot sekä kolmannen sektorin yksiköt ovat olleet mukana projektissa. Viisi opettajaa ovat ohjanneet projektin ja samalla testanneet ryhmäohjausmuodon.

Projektissa käytetty ohjaus perustuu konstruktivistiseen pedagogiikkaan ja tällöin opiskelija nähdään aktiivisena tiedonhakijana ja kehittäjänä. Opiskelijat ovat työskennelleet yhdessä toistensa kanssa, kirjoittaneet yhdessä ja reflektoineet yhdessä myöskin ohjaajiensa kanssa. Opiskelijat ovat olleet yhteydessä tilaajaan saadakseen jatkuvaa palautetta tuotteestaan. Keskusteluosassa esitellään lyhyt arvio projektin toteutumisesta.

Utgivare: Yrkeshögskolan Novia, Wolffskavägen 33, 65200 Vasa, Finland

© Yrkeshögskolan Novia, Häggbloom-Renvall Gunilla, Limnell Hanna, Syrjäläinen-Lindberg Minna, Welander Christine

Novia Publikation och produktion, serie R: Rapporter 2/2015

ISBN 978-952-7048-05-4 (online), ISSN 1799-4179

Layout: Jessica Taipale / Kommunikatören

1. INLEDNING

Avdelningen för vård och det sociala området vid Yrkeshögskolan Novia, Åbo, har som verksamhetsidé mångprofessionellt arbete, utvecklingsinriktat arbetssätt och resursförstärkande metoder. I undervisningen betonas kontakten till arbetslivet genom att studerande deltar i läroplansförankrad projektverksamhet och skriver även sitt examensarbete inom ramen för olika projekt. (Yrkeshögskolan Novia 2012).

Fyra lektorer har sammanfattat den här rapporten över projektet T.A.G. i livet - med fokus på examensarbete. Vi önskar att rapporten ger läsaren inspiration och idéer för att utveckla mångprofessionell undervisning eller för att utveckla förverkligande av examensarbete. Mångprofessionellt arbete har förverkligats inom projektet genom att studerande, som har varit involverade, har representerat både vårdprogrammet och det sociala området. Sammanlagt har 35 studerande skrivit sitt examensarbete inom projektet. Lärarna har varit fem till antalet och kommit från de båda programmen inom avdelningen.

Projektet T.A.G. i livet där T.A.G. står för Tillgång, Aktivitet och Gemenskap, har pågått under åren 2008 – 2012 och har förverkligats både i form av examensarbeten och som läroplansförankrade projekt utan extern finansiering. Under åren 2008 – 2009 var fokus på reflektion av egenvård och livshantering samt kunskapsspridning inom dessa områden. Dessutom poängterades resursförstärkande och rehabiliterande arbetssätt i relation till egenvård och livshantering. Under läsåret 2009 – 2010 fokuserades på individens och arbetsamfundets kunnande inom egenvård och livshantering. Under läsåret 2010 – 2012 utvecklades resursförstärkande och rehabiliterande arbetsmetoder och serviceformer. (Yrkeshögskolan Novia, 2010).

Social- och hälsoministeriets Kaste – program 2012 – 2015 har som ett mål att social- och hälsovårdens strukturer och tjänster ordnas klientorienterat. De nationella målsättningarna passar utmärkt bra ihop med T.A.G. i livets målsättningar. I dagens samhälle vill inte patient eller klient vara den mottagande partner utan delaktig och aktiv aktör. Klienten eller patienten med sina anhöriga är i fokus på en förverkligande nivå.

2. DE PEDAGOGISKA UTGÅNGSPUNKTERNA I NÖTSKAL

En konstruktivistisk pedagogik är det ledande synsättet inom undervisningen vid Yrkeshögskolan Novia. Det betyder att undervisningen är arbetslivsförankrad och utvecklingsinriktad. Konstruktivismen betonar även en aktiv och subjektiv växelverkan mellan individ och omgivning. Konstruktivismen grundar sig på idén om att vi som individer lär oss bäst när vi själva är engagerade och får möjligheter att bygga upp våra egna kunskapsstrukturer. Konstruktivistisk pedagogik får en pragmatisk prägel genom att utbildningen tar fasta på att utbilda praktiker som kan arbeta självständigt, men även fungera som en del av en arbetsgemenskap under studietiden och i det kommande arbetslivet. (Yrkeshögskolan Novia, 2012). Inom T.A.G. i livet -projektet har även den konstruktivistiska pedagogiken tillämpats, i samarbetet med olika föreningar och organisationer i arbetslivet.

Genom grundlig eftertanke, reflektion, kan den praktiska handlingen sammanbindas med en teoretisk nivå. Reflektionsprocessen blir en central del av handledd projektifierad undervisning. Inom det utvecklingsinriktade lärandet betonas studerandes ansvar att själva identifiera, tolka och utforma uppgiften, med andra ord att analysera och formulera ny kunskap genom den egna erfarenheten och den egna reflektionen. (Yrkeshögskolan Novia, 2012). Reflekterande handledningstillfällen har varit bärande kraft i projektet. Det har inte funnits färdiga modeller eller strukturer utan studerandegrupperna har skapat sina produkter via en kreativ lärandeprocess – tillsammans med handledare och arbetslivet. I det regionala utvecklingsarbetet är det viktigt att sammanföra studerande, yrkeshögskolan och arbetslivet till en gemensam lärandeprocess.

3. PROJEKTIDÉ

Målet för projektet var att stöda vuxna och äldre klienter samt deras närmaste i olika livssituationer till självständighet och funktionsförmåga genom ett resursförstärkande och rehabiliterande arbetssätt. Detta planerades för att bli förverkligat genom en utveckling av handledning och metoder för egenvård och livshantering samt genom ett förnyande eller utvecklande av resursförstärkande och rehabiliterande arbetssätt. Målet med projektet var även att personalens kunnande inom det resursförstärkande och rehabiliterande arbetssättet skulle förstärkas och på samma gång skulle deras eget arbetsrelaterade välmående främjas. (Yrkeshögskolan Novia, 2010).

Mångprofessionellt arbete förverkligades inom projektet genom att ett flertal samarbetspartners deltog tillsammans med studerande och lärare från utbildningsprogrammet för vård och det sociala området vid Yrkeshögskolan Novia. Ett skriftligt avtal gjordes med följande arbetslivspartners: Egentliga Finlands Sjukvårdsdistrikt/ÅUCS: lungklinik, reumaklinik och rehabiliteringsenhet samt Åbolands sjukhus psykiatriska enhet i Pargas, Folkhälsan Syd AB Mjölbolsta sjukhus, Folkhälsans förbund r.f. Närståendevårdarna i Pargas, Folkhälsans hus i Pargas, Turun seudun lihastautiyhdistys ry, Avustajakeskus, Lihastautiliitto, Turun seudun Hengitysyhdistys ry, Egentliga Finlands hjärtkrets rf, Carema Oy, Karis hemvård, Dalsbruk hälsovårdscentral bäddavdelning och Kårkulla samkommuns boende Triangeln och arbetscentralen Flätan. Varje arbetslivspartner hade en utsedd kontaktperson som deltog i projektet t.ex. genom att personen deltog i idé-, mellan- och slutseminariet.

Inom avdelningen för vård och det sociala området är det mångprofessionella teamarbetet en central princip i uppläggningsen av undervisningen. Denna strategi förverkligas under studietiden i form av så kallade läroplansförankrade projekt samt inom ramen för studerandes lärdomsprov. Förverkligandet sker så att studerande inom utbildningsprogrammet för vård och utbildningsprogrammet för det sociala området samarbetar kring gemensamma temabaserade projekt för att under studietiden få erfarenhet av att samarbeta med andra studeranden, vilka representerar ett annat yrkesområde än det som de själva studerar till.

Den projektifierade aspekten inom T.A.G. projektet förverkligades som ett samarbete mellan studerande inom vård och det sociala området samt som ett samarbete mellan studerande och specifika samarbetspartners inom hälso- och socialvården. Utbildningsprogrammets lärare fungerade som handledare i syfte att stöda och handleda studerandegruppen så att de kunde följa de examenskrav som finns för lärdomsprovet inom avdelningen för vård och det sociala området.

I Social- och hälsovårdsministeriets publikation Strategier för social och hälsovårdspolitiken 2015 (2006) betonas mångprofessionalitet i flera sammanhang. Med mångprofessionalitet avses samarbete mellan hälso- och socialvården, men även samarbetet med organisationer, församlingar och tredje sektorn bör stärkas. Framförallt bör satsningar ske på förebyggande arbete för att stärka välmående hos olika klient- och patientgrupper i syfte att samordna smidigare vård- och servicekedjor för olika befolkningsgrupper (Social- och hälsovårdsministeriet, 2012).

I det mångprofessionella projektet T.A.G. i livet betonades följande pedagogiska principer:

1. Studerandecentrerat arbetssätt
2. Samarbete som bygger på fungerande kommunikation mellan studerande, handledare och arbetsliv
3. Delgivande av information, åsikter och kunskap
4. Stödjande av varandra i processen till ett mångprofessionellt yrkeskunnande inom hälso-och socialvården.
5. Det mångprofessionella samarbetet bidrar till en förståelse för den andra yrkesgruppens yrkesidentitet och en vilja att lära sig av varandra och dela med sig av sin kunskap och erfarenhet.

Presentationen av samtliga examensarbeten har skett förutom i en mer akademisk form även i form av examensarbetsmässor som varit öppna för såväl arbetslivets representanter som studerande som står inför valet att välja sitt kommande examensarbetsprojekt. På hösten 2012 ordnades den första Mångprofessionella konferensen vid Yrkeshögskolan Novia i Åbo med temat resursförstärkande arbetsmetoder. Studeranden presenterade sina examensarbeten och produkter vid en mässa riktad till konferensgäster, arbetslivet, studerande och lärare. T.A.G. -projektet presenterades som en helhet där varje examensarbete utgör en del och bidrar till att belysa T.A.G. projektets centrala aspekter.

Konferensen Mångprofessionell social- och hälsovård har ordnats årligen efter året 2012 i Åbo. Konferenstema varierar från år till år, men har alltid en tydlig koppling till mångprofessionellt arbete.

Temat år 2014 var Framtidens arenor inom social- och hälsovård och etisk värdegrund och mångprofessionellt ledarskap debatterades. Studerandena har vid varje konferens presenterat sina examensarbeten åt konferensgäster och lärare – nu senast i form av en poster eller hemsida.

4. KREATIV PRODUKTIONSUTVECKLING

Målsättningen för projektet T.A.G. i livet var att stöda vuxna och äldre klienter med hjälp av ett förebyggande, rehabiliterande och resursförstärkande arbetssätt. Nedan presenteras socionomstuderandes och sjukskötare- och hälsovårdarstuderandes produkter, som de har utvecklat inom ramen för examensarbetet vid Yrkeshögskolan Novia i Åbo. Examensarbetena är gjorda under åren 2010 – 2012. Projektet har utmynnat i 24 examensarbeten och ett av dem har gått vidare till den nationella Tesis-tävlingen. Alla 24 examensarbeten kan läsas på Theseus databas www.theseus.fi. Två av examensarbetena har gjorts som mångprofessionella arbeten. En mellanrapport har publicerats i Pro Terveys i form av en artikel av Heli Vaartio-Rajalin (2012). Artikeln handlar om ett klientcentrerat och rehabiliterande arbetsgrepp.

4.1. EXAMENSARBETEN 2009-2010

Under läsåret 2009-2010 fokuserades examensarbeten på individen och arbetssamfundets kunnande inom egenvård och livshantering.

Eva Westling (2010) <https://www.theseus.fi/handle/10024/24656> planerade och förverkligade en workshop på Åbo Universitetscentralsjukhus, avdelning 112. Syftet med workshoppen var att främja och upprätthålla personalgruppens välbefinnande och funktionsförmåga på arbetsplatsen. Gruppen bestod av en personalgrupp som skulle föra vidare erfarenheten och insikter de fick av workshoppen till sina arbetskollaboratorer. Workshoppen bestod av en inledande presentationsfas som övergick i uppvärmning inför den funktionella verksamheten, för att därefter sluta i en reflekterande och avslutande fas. Projektets centrala målsättning förverkligades genom att gruppen lärde sig nya sätt att kommunicera och interagera med hjälp av skapande uttrycksformer. De fick nya sätt att se på sina unika resurser och funktionsvillkor. Aktiviteten förverkligades genom att personalgruppen hade möjlighet att använda sig av funktionella arbetsmetoder. Med hjälp av bilder, berättelser, dikter och skriftligt skapande gick man närmare in på temat arbetsglädje och hur man kan främja arbetsglädje på arbetsplatsen. Gemenskapen förverkligades genom tankar, minnen, upplevelser och känslor som uppkom i samband med de olika funktionella övningarna. De tillhörande reflektionerna främjade gruppgemenskapen.Handledarens uppgift var att entusiasmera deltagarna och skapa en trygg, motiverande och respektfull atmosfär, som stärker gruppens identitet och samhörighetskänsla.

Sanna Passojas (2010) examensarbete <https://www.theseus.fi/handle/10024/24354> handlade om arbetshälsa. Hon har utvecklat en affisch för vårdpersonal i syfte att orka bättre i arbetslivet. Hon valde att göra en affisch för att det skulle väcka känslor hos betraktaren och vilja att agera. Passoja ger via sin affisch verktyg för sjukskötare att orka i sitt arbete. Rent grafiskt formade hon den som en kristallkrona, där varje kristall som hänger från lampan har ett eget budskap. Affischen uppmanar till egenmakt (empowerment).

Nina Henriksson (2010) <https://www.theseus.fi/handle/10024/24363> hade tema: "Livet efter stroke" - en handledningsplan för samtalsgrupper som rehabiliteringsform. Handledningsplanen bestod av två olika samtalstillfällen, där grupper på 4-5 patienter plus eventuella anhöriga fick ta del av studerandes föreläsning varefter man diskuterade ämnet ifråga och även utvärderade tillfället. Vid första tillfället utredde studerande patienternas tidigare kunskap om och erfarenheter av stroke. Därefter presenterades vården och rehabiliteringen av stroke. Vid det andra tillfället tog studerande upp frågan om dysfagi och depression inkluderande symptom samt eventuella hjälpmedel. Syftet var att stöda de insjuknade och deras närstående till tillgång, aktivitet och gemenskap = T.A.G. Detta nåddes genom att handleda, redogöra och beskriva begreppet stroke och dess symptom gruppvis för de inblandade. Gruppmedlemmarna fick tillgång till kunskap om sjukdomen, de fick möjlighet att delta aktivt i gruppen och dela med sig av sina erfarenheter och därmed även stärka gemenskapen i gruppen. Närstående fick också vara med i samtalsgrupperna och vara en del av gemenskapen.

Nina Tiainen och Jenny Rönnholm (2010) <https://www.theseus.fi/handle/10024/24872> utvecklade minneskort för personer med minnesstörningar. Målsättningen med examensarbetet var att beskriva kreativa metoder och utgående från dem utveckla minneskort. Minnesövningarna är utformade så att de skall vara inspirerande för att både personen med minnesstörning och stödpersonen skall trivas tillsammans, vilket ökar välbefinnandet. När övningarna utförs är det personen med minnesstörning som är aktiv, och man fokuserar på att personen själv får plocka fram egen kunskap och erfarenhet.

BILD 1. Minneskort

Övningarna kan även göras i grupp vilket främjar den enskildes självkänsla positivt och detta i sin tur minskar stress och ångest. Detta kan leda till minskat behov av vård, vilket är syftet med resursförstärkande arbetssätt. Målet med examensarbetet är viktigt eftersom det främjar hälsa och i dagens läge är det mycket centralt att arbeta mångprofessionellt och resursförstärkande.

Paula Kivekäs (2010) <https://www.theseus.fi/handle/10024/36189> examensarbete "Från hjärtrisk till hjärtfrisk" är en analys av egenvårdsresurser som grund för handledning. Kivekäs utvecklade en metod som kan användas vid klientkontakter då man vill stärka klientens egenvårdsresurser gällande hjärtvänlig livsstil. Metoden består av frågor som personalen kan ställa till klienten i hälsofrämjande syfte.

Björn Ekström (2010) <https://www.theseus.fi/handle/10024/37793> skapade i sitt examensarbete "Följsamhet till medicinering för hjärtsjuka män" en informationsbroschyr. Den kan stöda medelålders män med diagnostiserad hjärtsjukdom för att visa god följsamhet till ordinerad medicinering. Broschyren är inte till för att sköta medicineringen på egen hand utan det är patientens egen aktivitet som påverkar hur följsamheten framkommer. Broschyren skall även vara tillgänglig för alla som behöver hjälp med följsamheten till medicinering, och den fungerar som en informationsbank i patientens egenvård. I broschyren tas i beaktande att männen med hjälp av medicinering kan få stöd och trygghet, eftersom medicinering kräver en viss rutin och planering.

Examensarbetet "Sjukskötaren och utjämningen av hälsoskillnader orsakade av socioekonomiska ojämlikheter" är skriven av Ellen Rantala (2010) <https://www.theseus.fi/handle/10024/24957> Examensarbetet resulterade i en artikel "Utjämning av hälsoskillnader" som publicerades i Vård i Fokus 1/2011. Eftersom artikeln publicerades i en yrkestidsskrift kan flera ta del av produkten och artikeln får större spridning. Artikeln beskrev hur sjukskötaren skall gå till väga för att främja hälsan bland grupper med låg socioekonomisk ställning och ohälsa. Ohälsa är mer vanligt i grupper med låg socioekonomisk ställning. Det är ett etiskt problem eftersom riskgrupper inte alltid har likadana möjligheter till god vård. Genom patientadvokering skall sjukskötaren engagera sig i patientens behov och önskemål. Målet är att främja patientens välmående och rättigheter. Artikeln är informativ och vänder sig till vårdpersonal. Artikelns syfte är att förstärka sjukskötarens professionella kompetens i hur sjukskötaren skall arbeta för att utjämna hälsoskillnader.

Jennie Hindersson (2010) <https://www.theseus.fi/handle/10024/24955> utredde sambandet mellan kronisk smärta och depression. Det är många olika faktorer som gör att depression blir en följd av långvarig smärta. Hon beskrev också hur sjukskötaren kan vara till stor hjälp, både i förebyggande och rehabiliterande syfte. Slutresultatet av examensarbetet är en artikel som har publicerats i Vård i fokus 2/2011. Tillgången T kommer fram i artikeln genom att den publicerades i Vård i fokus och har spridits till många läsare. Aktiveringen A sker i form av hjälp till självhjälp, information till patienten om hur denne kan sköta sin fysiska och mentala hälsa, så att depression kan undvikas. Sjukskötaren kan också ge information om symptomen för depression så att patienten kan förebygga detta. Ge-

menskapen G bygger på en god vårdrelation mellan sjukskötare och patient, där sjukskötaren kan ge individuell handledning om smärta. Gemenskapen stärks också genom goda relationer till patientens anhöriga och närstående.

Johanna Löfqvists (2010) <https://www.theseus.fi/handle/10024/24558> examensarbete, Sorg och förlust – sjukskötarens möte med anhöriga i sorg, handlade om anhörigas behov i sorg och hur sjukskötaren kan bemöta dem professionellt. En broschyr som är riktad till vårdpersonalen utvecklades. I broschyren framkommer de viktigaste punkterna för att kunna möta anhöriga i sorg på ett professionellt sätt. Utgångspunkten i arbetet är de anhörigas välmående, eftersom det oftast är patienten som är i fokus i vårdprocessen medan anhöriga lätt blir åsidosatta.

BILD 2. Broschyr om sorg och förlust

Frida Erlund (2010) <https://www.theseus.fi/handle/10024/25204> utvecklade en broschyr för personer som insjuknat i någon form av reumatism. Målet var att hjälpa och stöda dessa personer till att forma en ny identitet som sjukdomen medför samt en strävan till självständighet och förbättrad livsförmåga. Beskedet om en långtidssjukdom leder ofta till stora förändringar. Därför är det viktigt att personerna kan anpassa sig till den nya situationen samt upprätthålla livshandling, vilket avsikten med broschyren var. Broschyren ger personen en möjlighet att reflektera kring hurdana metoder hon själv använder och hur hon anser att dessa fungerar för henne själv. Broschyren fungerar som en stimulans och skall ge hopp inför framtiden.

4. 2. EXAMENSARBETEN 2010-2011

BILD 3. Informationskort

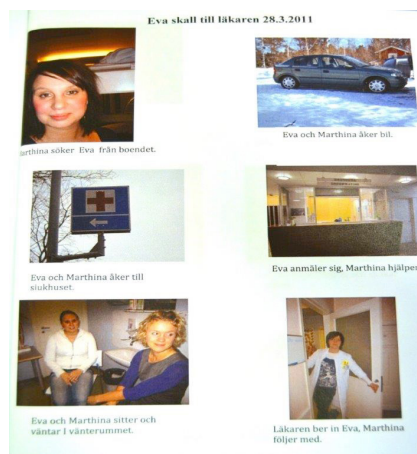
Under läsåret 2010-2011 utvecklade vi resursförstärkande, rehabiliterande metoder och olika serviceformer. Anna-Lena Olanders (2011) <https://www.theseus.fi/handle/10024/35338> examensarbete "När kvinnohjärtat krånglar – Förebyggande av skador och komplikationer orsakade av hjärtinfarkt samt främjande av hjärthälsan hos kvinnor" handlade om att kvinnor ska söka hjälp i god tid, ifall de misstänker att de har symptom på en hjärtinfarkt. Begreppet egenmakt (empowerment) betyder i detta sammanhang att patienten påverkar sin egen livskvalitet och hälsa genom uppmuntran. Examensarbetet utmynnade i en verksamhetsmodell för hälsofrämjande arbete, som skall hjälpa hälso- och sjukvårdspersonalen att ge kunskap och färdigheter för att kunna förbättra livsstilsbeteende. Till examensarbetet

hörde en produkt som bestod av informationskort, som kort och tydligt beskrev hur man skall gå tillväga, ifall man misstänker att man har symptom på en hjärtinfarkt. Informationskortet beställdes av Egentliga Finlands hjärtdistrikt, som ville distribuera korten till hälsocentraler samt rådgivningar.

Jimmy Bussman och Fredrik Teir (2011) <https://www.theseus.fi/handle/10024/35197> utvecklade en handbok: "Vi borstar tillsammans! - en handbok i munvård för närståendevårdare". Folkhälsan i Åbo

var beställare och delade ut handboken till närståendevårdare. Genom undersökningar, som skribenterna utförde i form av enkäter, kom det fram att information om allmän munvård, tvätt av protes och hur man får en protes att sitta bra, saknas. Handboken uppmuntrar till aktivitet inom munhälsa och motiverar att bry sig.Handledning för ett lyckat samarbete mellan närståendevårdare och vårdtagare och motivation för bättre munhälsa är viktiga aspekter i handboken. Handboken är gjord i samarbete med Folkhälsans närståendevårdarförening, vilket också skapar gemenskap mellan närståendevårdarna.

Marthina Korhonen (2011) <https://www.theseus.fi/handle/10024/30812> skrev sitt examensarbete om sociala berättelser och seriesamtal för personer som lider av autism. Målet var att ge ett arbetssätt för frivilligarbetarna och syftet med arbetssättet var att stärka resurser samt stöda och motivera frivilligarbetarna i sitt arbete. Enligt frivilligarbetarna på fältet behöver man handledning och nya arbetssätt, för att kunna göra sitt arbete så bra som möjligt. Korhonen utvecklade en manual för sociala berättelser och seriesamtal och två exempel på sociala berättelser med bilder och text som är lagrade på USB-minne för vidare användning.

BILD 4. Sociala berättelser

Syftet i Sandra Himmelroos och Sabinas Wetzers (2011) <https://www.theseus.fi/handle/10024/43922> examensarbete var att klargöra symptomen vid sömnapné, som patienten kan underlätta genom egenvård och livsstilsförändringar och hur patienten genom egenvård och livsstilsförändringar kan förebygga följsjukdomar. De centrala resultaten presenterades i en broschyr som handlar om egenvård och livsstilsförändringar i samband med sömnapné. Egenvård vid sömnapné kan vara kost-, motions- och sömnvanor. Människor som insjuknat i sömnapné behöver få tillräcklig kunskap och information om sjukdomen eftersom kunskap om sjukdomen ger en känsla av kontroll och detta hjälper patienterna att förbättra sin sjukdom via egenvård.

Minna Timonen (2011) <https://www.theseus.fi/handle/10024/35325> utredde närståendevårdarnas välmående och resurser i Pargas. Beställaren Folkhälsan förbundet ville tillämpa och utveckla resursförstärkande metoder för närståendevårdarna, som deltar i Folkhälsans verksamhet. Utgående från forskningsresultatet sammanställdes ett frågeformulär om närståendevård. Frågorna behandlade närståendevårdarnas roll, välmående, fritid, vardag, sociala nätverk, resurser och önskemål. Resultatet visade att närståendevårdarna mår förhållandevis bra i Pargas, men att det finns delar av verksamheten som närståendevårdarna anser behöver förbättras för att de bättre skall orka med sin roll som närståendevårdare.

Maria Wigrén (2011) <https://www.theseus.fi/handle/10024/37881> gjorde sitt examensarbete i samarbete med Åbolands sjukhus, psykiatriska enheten. Examensarbetet bygger delvis på ett tidigare examensarbete av Paula Felixson, som utvecklade en uppföljningskalender för att motivera patienter med bipolär sjukdom till följsamhet i läkemedelsbehandling. I Wigréns examensarbete utfördes en testning och utvärdering av uppföljningskalendern. Syftet var att utvärdera uppföljningskalendern som motivationsskapare till följsamhet i läkemedelsbehandling för patienter med bipolär sjukdom. Tanken var också att examensarbetet skulle utveckla vårdarbete och främja hälsa hos bipolära patienter. Uppföljningskalendern testades av patienter med bipolär sjukdom. För utvärderingen utvecklades en enkät med frågor åt sjukskötare som samarbetat med de patienter som testat uppföljningskalendern.

Annina Enqvist och Alexandra Rönnbergs (2011) <https://www.theseus.fi/handle/10024/37789> examensarbete ”Vuxna klienter med tetraplegi efter traumatisk ryggmärgsskada – kontinuerlig uppföljning av den psykosociala funktionsförmågan” var ett beställningsarbete av Carema hemvård. Studerandena utvecklade en broschyr som kan hjälpa vårdpersonalen hos tetraplegiker att öka sin egen kunskap om den psykosociala funktionsförmågan och på så sätt stöda klienten i tillvaratagandet av egna resurser och få klienten motiverad till självhjälp. Följande fem teman var centrala: livskvalitet, aktivt lyssnande, tillvaratagande av egna resurser, uppmuntran till självständighet och fokusering på hälsa, inte på sjukdom.

Johanna Karlsson (2011) <https://www.theseus.fi/handle/10024/36480> utvecklade en verksamhetsmetod för att motivera de äldre på Folkhälsanhuset i Pargas att delta i olika fritidsaktiviteter. Syftet med olika aktiviteter var att upprätthålla och främja den fysiska, psykiska och sociala funktionsförmågan och hälsan. Utgångspunkten låg i de äldres önskan om olika fritidsaktiviteter. Motivationen ökar när de äldre själva får vara med och påverka och bestämma. Studerande hade planerat ett underlag för en aktivitetsgrupp och benämnd den ”TUFF- Tillsammans Upprätthålla Funktionsförmågan”. En person från Folkhälsanhuset skulle fungera som gruppleddare för den tilltänkta ”TUFF”-gruppen och ansvara för att verksamheten kommer igång.

4.3 EXAMENSARBETEN 2011- 2012

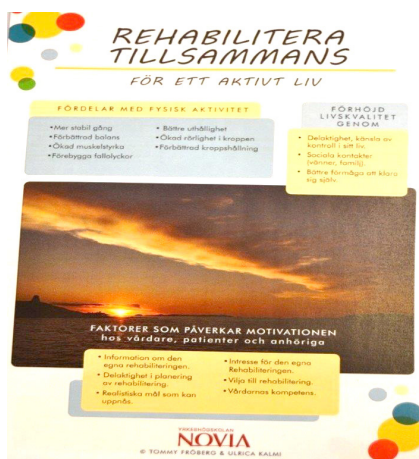

BILD 5. Affisch

Under projektets sista fas fokuserades på metod-, modell- och arbetsamfundsutveckling. Tommy Fröberg och Ulrica Kalmi (2012) <https://www.theseus.fi/handle/10024/49833> påvisade utgående från evidensbaserad kunskap i sitt examensarbete ”Motivationens betydelse för rehabilitering och dess inverkan på funktionsförmåga hos äldre – Ett hjälpmedel för Dalsbruks rehabiliterande bäddavdelning” rehabiliteringens positiva inverkan på funktionsförmåga hos äldre. Studerande handledde patienter, anhöriga och personal på Dalsbruks bäddavdelning för att bearbeta tankar om rehabiliteringsupplevelser och för att motivera intresset för rehabilitering. Skribenterna utvecklade en affisch ”Rehabiliterar tillsammans för ett aktivt liv”.

En beställning från Kårkulla Samkommun förverkligades av Johanna Lindholm och Ann-Sofie Nyholm (2012) <https://www.theseus.fi/handle/10024/49670>. Studerande skrev om ”Främjande av hälsosamma levnadsvanor för personer med lindrig utvecklingsstörning. Hälsosam kost och regelbunden fysisk aktivitet i vardagen”. Skribenterna utformade hjälpmedel som erbjuder insikt i sund och hälsosam livsstil samt stöd för att upprätthålla och främja hälsosam livsstil. Hjälpmedlen som utvecklades är en kostposter och en motionsdagbok.

Jeanette Bergman, Jenny Piesanen, Susanna Pyöli och Marlén Söderman (2012) <https://www.theseus.fi/handle/10024/49397> skapade kriterier för god vård vid muskelsjukdom i sitt arbete ”Jag vill ha ett dragligt liv. En litteraturstudie om kriterier för god vård vid muskelsjukdom”. Målgruppen för arbetet var personer med muskelsjukdom, anhöriga, vårdorganisationen och tredje sektorn. Arbetet

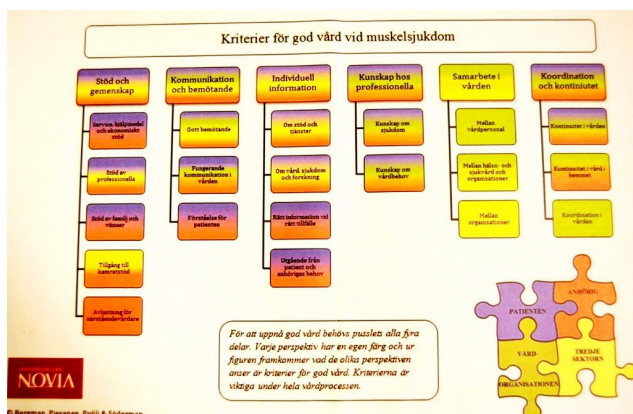

BILD 6. Kriterier för god vård

användas t.ex. på Muskelhandikappförbundets anpassningskurser.

Den andra beställningen från Kårkulla Samkommun förverkligades av Carola Gröndahl (2012) <https://www.theseus.fi/handle/10024/49681> med titeln "Om det går fel från början sitter problemen i väggarna. Utvecklandet av medarbetarskap genom funktionella metoder vid boendet Triangeln i Pargas". Syftet var att stöda ett arbetssamfund i förändring att utveckla ett medarbetarskap. Studerande tillämpade funktionella metoder i de fem handledningstillfällena hon höll med fokus på ett välfungerande arbetssamfund.

Jenni Lehtos (2012) <https://www.theseus.fi/handle/10024/49241> examensarbete "Kristen gemenskap på webben: Ett pilotprojekt om kontakten mellan församlingsanställda och ungdomar via webben" handlade om hur anställda inom kyrkan kan ha kontakt med ungdomar via webben och stöda ungdomarnas kristna utveckling genom en social gemenskap på webben. Studerande använde ett slutet webbforum där det var möjligt att kommunicera via inlägg och chatt. Webbforumet kan fungera som ett stöd och en grund för dem som vill starta en webbgemenskap för en ungdomsgrupp i församlingen.

5. DISKUSSION

Projektets målsättning har uppnåtts. Utvärdering av projektet har gjorts på tre olika sätt. Studerandena fyllde i en utvärderingsblankett som projektledaren analyserade. Även handledarna fyllde i en utvärderingsblankett som analyserades och resultatet presenterades vid avdelningens möte. Projektledaren kontaktade projektpartners och frågade vad de tänkte om nyttan med produkterna och om samarbetet inom projektet.

Projektet medförde både positiva och konstruktiva upplevelser hos alla partner. Samarbetet är alltid en utmaning inom större projekt där många människor deltar. Studerande och handledare skulle ha önskat större engagemang från beställarens sida. Ett tydligt utvecklingsbehov i framtida beställningsarbeten är att förbättra samarbetet med beställaren. Arbetslivets representant kunde fungera som mentor för studerandena. En annan utmaning är grupphandledning och att göra en mer flexibel modell som främjar studerandes skrivprocess. Även handledarnas olika roller och ansvar inom projektet lönar det sig att förtydliga ofta under projektets gång.

Många praktiska produkter fokuserar på klientens och patientens egen roll, egenvård och egenmakt. Klienter och patienter behöver allt mer individuell handledning och individuellt stöd för att kunna ta vara på sina egna resurser t.ex. efter sjukhusvård eller för att förebygga olika störningar och hälsohinder. De behöver skraddarsydd handledning och även skriftligt material för att kunna komma ihåg all information de har fått. Klientens och patientens tillgänglighet för information har möjliggjorts inom projektet. I dagens läge är fungerande samarbete med klienten, anhöriga och personal en förutsättning för effektivare rehabilitering i klientens hem. Patienten och klienten behöver rätt information t.ex. om sin egen vård- eller rehabiliteringsplan. Informationen skall vara lätt tillgänglig och förståelig och patienten skall få den automatiskt. En ny sorts aktivitet och kundservice behövs bland personal inom social- och hälsovård för att samarbetet med olika intressegrupper blir bättre. Handledningens betydelse inom social- och hälsovård har blivit alltmer viktig eftersom vårdperioderna har blivit kortare på olika institutioner och här har T.A.G. i livet haft en utvecklande roll då olika produkter har framställts för arbetslivet.

För att klienten och patienten kan vara så aktiv och funktionell som möjligt behöver de också olika moderna hjälpmedel. De behöver material och verktyg som främjar deras motivation och funktionsförmåga. Även anhöriga har en central roll inom rehabiliteringsprocessen och de behöver stöd. Många produkter har skapats inom projektet även för detta ändamål.

Studerande upplevde som positivt att arbeta tillsammans i en mångprofessionell grupp under en lång tid och att samarbetet i gruppen var gott. De ansåg att projektet var intressant och innehållsmässigt lärorikt. Studerandes egen yrkesidentitet har stärkts och processen framskred i jämn takt. Studeranden bidrog till projektets utveckling genom diskussioner, genom att ge sina synpunkter och genom att berätta om sina åsikter. De delade med sig av sin kunskap. Kompetensutveckling förekom t.ex. i klinisk vård, i resursförstärkande arbetssätt, i handledningskompetens, i främjandet av hälsa och i samarbete.

Den mångprofessionella profilen upplevdes mycket bra i projektet. Studerandena uppskattade att i handledningsgruppen fanns socionom-, sjukskötare- och hälsovårdarstuderande. Den mångprofessionella profilen bidrog till en bredare syn vilket i sin tur aktiverade diskussionen. Den mångprofessionella profilen förverkligades genom grupphandledning, seminarier och genom läsandet av andras texter. Många studerande upplevde att handledningen fungerade bra och handledningen i mindre grupper upplevdes positivt.

BILD 7. Produkterna på väg till beställarna.

Projektets syfte var att stöda vuxna och äldre klienter samt deras närmaste i olika livssituationer till självständighet och bättre funktionsförmåga genom resursförstärkande och rehabiliterande arbetssätt och serviceformer. Många nyttiga och praktiska resursförstärkande produkter har utvecklats och tillverkats inom projektet - för och med arbetslivet! Processen har utvecklat många kompetenser både hos studerande och lärare, t.ex. kompetens i hälsopromotion och handledningskompetens. Handledarna inom projektet har kunnat utveckla sin roll som forskande och utvecklande lärare.

KÄLLFÖRTECKNING

- Bergman, J., Piesanen, J., Pyöli, S. & Söderman, S. (2012) "Jag vill ha ett drägligt liv" En litteraturstudie om kriterier för god vård vid muskelsjukdom. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.
- Bussman, J. & Teir, F. (2011). Vi borstar tillsammans! En verksamhetsmodell för handledning av närstående vårdare i munhälsa. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.
- Erlund, F. (2010) Klienten i ett förändringsskede - Att genom empowerment stöda livshandlingen hos klienter med kronisk sjukdom. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.
- Fagerholm, N. & Oldenburg, A. (2012) Stöd av likställda – en möjlighet till ömsesidigt stöd för ungdomar med muskelsjukdom. Utveckling av en enkät som mäter hur stöd av likställda påverkar den psykosociala funktionsförmågan. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.
- Fröberg, T. & Kalmi, U. (2012). Motivationens betydelse för rehabilitering och dess inverkan på funktionsförmåga hos äldre – Ett hjälpmedel för Dalsbruks rehabiliterande bäddavdelning. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.
- Gröndahl, C. (2012). "Om det går fel från början sitter problem i väggarna". Utvecklande av medarbetarskap genom funktionella metoder vid boendet Triangeln i Pargas. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.
- Henriksson, N. (2010). Samtalsgrupper under handledning som rehabiliteringsform. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.
- Hindersson, J. (2010). Kronisk smärta och depression - hur sjuksköterskan kan stöda patienten. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.
- Karlsson, J. (2011) Motivera de äldre att delta i fritidsaktiviteter på Folkhälsanhuset i Pargas. Att bilda "TUFF- Tillsammans Upprätthålla Funktionsförmåga" gruppen.
- Kivekäs, P. (2012). Från hjärtrisk till livsfrisk. Analys av egenvårdresurser som grund för empowerande handledning. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.
- Korhonen, M. (2011). Sociala berättelser och seriesamtal - ett arbetssätt för frivilligarbete som har personer med autism som kunder. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.
- Lehto, J. (2012) Kristen gemenskap på webben. Ett pilotprojekt om kontakten mellan församlingsanställda och ungdomar via webbforum. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.
- Lindholm, J. & Nyholm, A-S. (2012). Främjande av hälsosamma levnadsvanor för personer med lindrig utvecklingsstörning. Hälsosam kost och regelbunden fysisk aktivitet i vardagen. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.
- Löfqvist, J. (2010). Sorg och förlust. Sjuksköterskans möte med anhöriga i sorg. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.
- Olander, A-L. (2011). När kvinnohjärtat krånglar. Förebyggande av skador och komplikationer orsakade av hjärtinfarkt samt främjande av hjärthälsan hos kvinnor. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.

Passoja, S. (2010). Voimaa työhön kristallisoituneesti. Vinkkejä sairaanhoitaja työhyvinvointiin. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.

Rantala, E. (2010). Sjukskötaren och utjämningen av hälsoskillnader orsakade av socioekonomiska ojämlikheter. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.

Rönneberg, A. & Enqvist, A. (2011). Vuxna klienter med tetraplegi efter traumatisk ryggmärgsskada - kontinuerlig uppföljning av den psykosociala funktionsförmågan. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.

Rönneholm, T. & Tiainen, N. (2010). Kreativa metoder för att upprätthålla minnet hos människor med minnesstörning. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.

Social- och hälsovårdsministeriet (2012). Det nationella utbildningsprogrammet för social-och hälsovården. KASTE 2012-2015. Publikationer 2012:2.

Timonen, M. (2011). Översikt över närståendevårdarnas välmående och resurser i Pargas. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.

Vaartio-Rajalin, H. (2010). Projektplan 2010 - 2012. T.A.G. i livet - Tillgång, aktivitet, gemenskap. Yrkeshögskolan Novia.

Westling, E. (2010). Nycklar till arbetsglädje. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.

Wetzer, S. & Himmelroos S. (2011). Underlättandet av sömnapnépatienters vardagliga liv genom egenvård och livsstilsförändringar. Examensarbete, Yrkeshögskolan Novia.

Yrkeshögskolan Novia (2012). Pedagogisk strategi 2012-2015.

YRKESHÖGSKOLAN
NOVIA

Yrkeshögskolan Novia har ca 4000 studerande och personalstyrkan uppgår till ca 360 personer. Novia är den största svenskspråkiga yrkeshögskolan i Finland som har examensinriktad ungdoms- och vuxenutbildning, utbildning som leder till högre yrkeshögskoleexamen samt fortbildning och specialiseringsutbildning. Novia har utbildningsverksamhet i Vasa, Jakobstad, Raseborg och Åbo.

Yrkeshögskolan Novia är en internationell yrkeshögskola, via samarbetsavtal utomlands och internationalisering på hemmaplan. Novias styrka ligger i närvaron och nätverket i hela Svenskfinland.

Novia representerar med sitt breda utbildningsutbud de flesta samhällssektorer. Det är få organisationer som kan uppvisa en sådan kompetensmässig och geografisk täckning. Högklassiga och moderna utbildningsprogram ger studerande en bra plattform för sina framtida yrkeskarriärer.

YRKESHÖGSKOLAN NOVIA

Wolffskavägen 33, vån 4, 65200 Vasa
Växel tfn (06) 328 5000
Fax (06) 328 5110
www.novia.fi

ANSÖKNINGSBYRÅN

Wolffskavägen 33, 65200 Vasa
Tfn (06) 328 5555
Fax (06) 328 5117
ansokningsbyran@novia.fi

Yrkeshögskolan Novia upprätthåller en publikations- och produktionsserie för att sprida information och kunskap om verksamheten såväl regionalt, nationellt som internationellt. Publikations- och produktionsserien är indelad i fem kategorier:

R - Rapporter • P - Produktioner • A - Artiklar • L - Läromedel • S - Studerandes arbete

Läs våra senaste publikationer på www.novia.fi/FoU/publikation-och-produktion